

Előfizetési árak:

A kiadóhivatalban átvéve:

Egész évre . . . 8 frt — kr.
Negyedévre . . . 2 — —

Helyben házhoz hordva:

Egész évre . . . 10 frt — kr.
Negyedévre . . . 2 frt 50 kr.

Vidékre postán szállítva:

Egész évre . . . 12 frt — kr.
Negyedévre . . . 3 — —

TISZÁNTÚL

POLITIKAI NAPILAP.

Megjelenik minden nap a hétfői és ünnep utáni napok kivételével

Szerkesztőség és kiadóhivatal:
Apáczá u. 3. sz.

A szerkesztőség kéziratok visszaadására vagy megőrzésére nem vállalkozik.

Előfizetések és hirdetések a kiadóhivatalhoz intézendők.

Egyes szám ára 4 kr.

NAGYVÁRAD, augusztus 29.

Általános lefegyverezés.

(b. i.) E század végéhez közeledve igyekszik mindent-mindent meghozni, ami csak az emberiség javára szükséges, ami csak haladását előmozdítja, egyénenként a boldogulást biztosítja, mintha a jövő századnak mit sem akarna ebből hagyni.

Csudákat látunk e tekintetben s ha a magas filozófiával foglalkozó Plátó élne, bizonyára el nem mulasztaná körébe gyűjteni mesterét a bölcs Szokrateszt, vakhitű tanítványait és ujjongva mutatna rá e század jelenségére, hogy végre-valahára a királyok, bölcsek kezdenek lenni.

A csudát pedig látjuk abban, hogy a jelen politikai alakulásokban, amidőn Anglia, Kína által Oroszországnak Port-Arthurnál biztosított kedvezményekért neheztel, amidőn Oroszország technikai eszközökkel is igyekszik befolyását kelet Ázsiában érvényesíteni s ugyanezen tevékenységet Anglia, de meg az összes nagyhatalmi államok is feltékeny szemmel nézik s már-már kenyértörésre kerül a dolog emiatt — Oroszország deszpotája kibontja a fehér lobogót s kinyilvánítja, hogy legfőbb kötelessége a feszült helyzet által teremtett nyomasztó fegyveres békének végét vetni s óhajta, hogy e célból az

összes hatalmak szövetkezzenek az általános lefegyverezés létrehozására.

Valóban senki sem lett volna compe-
tensebb ez eszme megpendítésére, mint Oroszország fiatal csárja, akinek nagyságra és hatalomra nézve a második hadereje van Európában s aki e haderő felett a legkorlátlanabb módon rendelkezik.

Ha e terv sikerül, melynek sikerülése nem fog mulni egy európai nagyhatalmon sem, mely saját anyagi, szellemi érdekeit átérti, ugy ez kiválóan at fogja alakítani a jövő századot s ez átalakulás hasznát legjobban átlátjuk akkor, ha megvizsgáljuk, hogy az általános lefegyverezés folytán mily nagy tehertől fogunk megszabadulni.

Íme egy kis statisztika:

Az európai államok hadiköltség szükséglete békében igen horribilis összegre rug, melynek illusztrálására szolgáljon a hat európai nagyhatalom évi hadiköltsége, mely koronákban kifejezve kitesz: *Angliában* 772, *Oroszországban* 1123, *Franciaországban* 844, *Németországban* 859, *Osztrák-Magyar-monarchiában* 365, — *Olaszországban* 321 millió koronát; melyből esik az elsőkben 20 05, a másodikban 9 37, a harmadikban 22 27, a negyedikben 17 19, az ötödikben 8 36, a hatodikban 10 53 korona fejenként. Ez még csak az anyagi áldozat, amit az európai nagyhatalmak nagyhatalmi állásuknak megtar-

tása végett tesznek, mert a nemzeti munkaerőből ugyanakkor elvonnak békében: Franciaországban 650, Oroszországban 930, Német-birodalomban 607, Osztrák-Magyar-Monarchiában 315, Olaszországban 275, Angliában 325,000 embert, színét-javát a munkaképes egyedeknek.

És ez az anyagi, személyi áldozat, mely pedig a jelen politikai alakulások szerint folyton csak növekedhetik, iszonyu teherrel nehezedik az európai államokra.

A haderő fentartására fordított ezen óriási tőkék a nemzeti vagyonosodás tekintetében, mint teljesen improduktívek tűnnek el, holott azoknak jobb, áldásosabb felhasználása tekintetében ezer és ezer mód lenne. E miatt szenvednek a kultur érdekek, mert eszközeik fejlesztésére közhelyes szólammal élve: nem jut, emiatt szenvednek a gazdasági érdekek és maguk a gazdasági erők, mert a rájuk rótt terhet nem képesek elviselni.

Ez valami hihetetlen, ami most az orosz hivatalos szócső utján oly szépen, oly meggyőző érvekkel támogatva elhangzott, tekintve a mai politikai alakulást, hogy a fenséges következményeket latolgatva s a szomorú jelent vizsgálva ugy, amint azt a főntebbi sorokban tettük, szinte fájdalmas a czári kijelentést, mely tulajdonképpen a béke glorifikálása, ábrándnak, álmodozásnak tartanunk.

A „TISZÁNTÚL” TÁRCZÁJA.

Eleven ujság.

Írta: Kincs István.

Hogy a korsó kutra való jártában elvégre is eltörik, azt kiváló mód okosan teszi, mert hiszen ha el nem törnének, ugyan miből élne meg akkor Dongó János, a fazekas? Hanem hát így megélt. Megélt tisztességesen: Került neki kenyérre, pipára, sőt még asszonyra is.

Bolond lett volna, ha meg nem házasodik. Ha mindjárt más hasznát nem is venné az asszonynak a háznál, minthogy vele csináltatja a korsófüleket, akkor ez már egymagában nagy nyereség rá nézve. Hanem hát Dongó János az ő drágalatos Piroskájának sok egyében is vette hasznát. Az asszony kitünően főzött, ügyesen vart s mindenek fölött pedig értett a beszéd tudományához.

No de magunk között legyen mondva, olyan effeta nem is terem minden gyalogfenyő-bokorban, milyen Piroskának volt. A szó olyan kedves édességgel folyt arról a két ajakáról, mint a legkölnb márcz a bábos kannájáról. Egy nadrággomról egész históriákat tudott elmondani, ha pedig valóságos história került a

keze ügyébe, no akkor elbeszélte teljes három napig — és az ura mindenkor bölcs áhitattal hallgatta. De miért is ne hallgatta volna? Hiszen őt meg nem bántotta volna az a fehér nép talán a világ minden kincséért sem. Meg kellett szeretnie, ha akarta, ha nem.

Szó szerint mondom, hogy meg kellett szeretnie, mert hát mikor elvette, akkor még nem szerette: szülői tukmálták rá.

Ugy történt, a hogy az már az életben sokszor történni szokott. Dongó János mást szeretett. El is vette volna, de mert szegény teremtés az apja után nem örökölt mindjárt pár ezer forintot, János apja hallani sem akart Végh Katiczáról. Fiuknak szereztek más leányt, Piroskát s annyira tele beszéltek a fejét, meg hajtván a szóra, végtére elvette.

Messze vidéken tartották a lakodalmat, messze, hol Végh Katiczát senki sem ismerte, hová el nem hatott a csalódott leánynak panaszos kesergése. És Dongó János mégis mintha szorulni érezte volna szívét a lakodalom hangos vigasságainak közepette. Egyben meg is fogadta, hogy vissza se megy már születése helyére, legalább nem kell találkonia azzal a meglőrt szegény teremtéssel, legalább nem fog szégyenkezni gyöngesége miatt előtte. Ipának házában telepedett meg, ott csinálta

azontul a maga korsóit s ott hallotta a hazuról száldogáló kósza hirt, hogy a boldogtalan Végh Katicza utána való nagy bánatában megőrült. Megkeheredett egészen minden sütnivalója. Azt mondták, pántlikát akaszt a nyakába s mindig csak esküvőre készül. Beszél minden házhoz, invitál rokont, idegent, hogy csak jöjjenek lakodalomba hozzá, mert minden meg van már sütvé főzve, no meg a vőlegény is utban van négy lovas hintón.

Dongó János kebelében fészkelődni kezdett a szív az ilyen hírek hallatára, de mit tegyen? Mult esőnek nem kell köpenyeg. Ha sajnálkozott is fölőtte, segíteni nem segíthetett rajta. A feleségét nem szerette, a háta közepének sem kellett, hanem azzal mi vigasztalást sem adhatott tulajdon keserűségnek. Hiszen a felesége ártatlan volt a dologban: az ő tulajdon gyávasága tette boldogtalaná Végh Katiczát s lám most mégis az ártatlan Piroška lakoljon érte? Ót szidja, verje folyton? Pihá! nem, ő azt csak azért sem teszi. Nem is tehette volna, mert hát ő azt a teremtést a jó lelkéért és okos beszédjéért lassan-lassan egészen megszerette.

Más ember mikor mulatni akar, elmegy a korcsmába s a bortól kér tanácsot, Dongó János meg csak azt mondta oda az asszonynak:

SZÜLŐK
figyelmébe!

Az iskolaév kezdetére
gyermeknek
CZIPŐK, KALAPOK, INGEK, GALLÉROK
és kézelők, zsebkendők, harisnyák
A legjobb és megbízhatóbb minőségben, ugyszintén
utazóköfferek és esőernyők.

ARANYI és ROTH-nál

Nagyvárad, Zöldfa-utca

Áruház 36. sz.

A kiegyezés válsága.

Elmult a reggel, elmult az est, vége az egész napnak, melyen egy, két, három, sőt négy tanácskozás is tartatott — mindez eredmény nélkül. Ő Felsége informáltatta magát mindkét ház miniszteriumaival, de — nem döntött.

Hihetőleg a kvóta az, ami függésben tartja a helyzetet és nem engedi még nyilvánosságra jutni a kiegyezés ügyét a királyi döntésben. Ugy hírlik ugyanis, — ha ugyan a sok-sok történetek után lehet még adni valamit a híresztelésekre, hogy a gazdasági kiegyezések körül nem oly nagyok az ellentétek, mint a kvóta körül, melynél az osztrák államférfiak szinte csökönnyösen ragaszkodnak kitűzött hányadukhoz.

Egy disszonáns hang is sivitott bele a kiegyezési tárgyalások eredménytelen egyhangúságába, melyre alkalmat adott az a hír, mintha Lukács pénzügyminiszter a benyújtandó 1899-iki költségvetése a delegációk által már megszavazott közös kiadást *nem* tartalmazná. Ezt a hirt kegyetlenül ledorongolja a Bud. Tud., mint az alább olvasható.

Egy újabb fordulat várható a kiegyezés ügyében az osztrák törvényhozás életképessé tétele által, legalább erre a kísérletet úgy lát-szik még a döntés előtt megteszik. Ez pedig a legutóbbi kihallgatás eredménye, melyen a felség együtt fogadta az osztrák és magyar minisztereket.

Értesüléseink a következők:

Bécs, augusztus 29. (Saját tud. táv.)
Tegnap délután a külügyminiszteriumban miniszteri értekezlet volt, amelyen *Goluchowski* gróf külügyminiszter, *Kállay* közös pénzügyminiszter, *Krieghammer* hadügyminiszter, valamint *Bánffy* báró és *Thun* gróf miniszterelnökök vettek részt. Ma délelőtt a belügyminiszteriumban tartottak tanácskozást, amelyben *Bánffy* báró és *Thun* gróf miniszterelnökök, továbbá *Lukács*, *Kaisl* és *Baernreither* miniszterek vettek részt.

Budapest, aug. 29. (Saj. tudós. táv.)
A »Bud. Tud.« értesülése szerint *Lukács*

László pénzügyminiszter az 1899. évi állami költségvetési előirányzatot valószínűleg szeptember 7-én vagy 9-én fogja a magyar képviselőház elé terjeszteni és ez alkalommal meg fogja tartani szokásos pénzügyi exposéját is.

Egyik hírünknek czáfolása czéljából állítólag Budapestről Bécsbe került az a hír, mintha a Lukács pénzügyminiszter által betervezett költségvetési előirányzat Magyarországnak járulékat a delegációk által már megszavazott közös kiadásokhoz nem fogná tartalmazni, már megdöböntő bárgyúsága folytán feleslegessé tesz minden czáfolatot.

Budapest, aug. 29. (Saj. tudós. táv.)
Jól értesült bécsi körökből az a hír érkezik ide, hogy az osztrák Reichsrath egybehívása szeptember második harmadának végére várható.

Budapest, aug. 29. (Saját tud. táv.)
A Felség az osztrák és magyar minisztereket délután fél háromkor hosszas kihallgatáson fogadta, melynek eredményeként emlegetik, hogy a Reichsrathot mihamarább összehívják.

Románok ünnepélye Belényesben.

A román közművelődési egyesület, melynek czélja tisztán a közművelődés előmozdítása, szép ünnepségek között tartotta meg Belényesben közgyűlését.

Az egész ünnepély hü képét adta a lelkesedésnek, odaadó buzgalomnak, a melylyel a románság az egész országból felkarolja, támogatja a közművelődés ügyét.

A vendégek nagy serege vonult Belényesbe az ország mindazon részéből, hol románság lakik, s olyan előkelő sereg gyűlt egybe a szép ünnepélyre, a milyen kevés helyen látható.

Az érkező vendégek fogadásáról és elhelyezéséről a rendező-bizottság gondoskodott, *Antal* Ágoston esperessel élükön.

Az ismerkedési estélyen mintegy 300-an vettek részt, köztük a románság legelőkelőbbjei, s diszes hölgykoszoru.

Az ismerkedési estély alkalmából *Antal* Ágoston esperes szép beszédet mondott, majd a nagyszabeni dalárda tartotta vidám hangulatban a diszes társaságot.

Az első nap.

A tulajdonképeni ünnepély első napján reggel a gör. kath. és gör. keleti templomokban ünnepélyes istentisztelet volt, s utánna kezdetét vette az egylet közgyűlése.

Először *Moldován* János érseki helynök szólalt fel. Fejtegette a román nép multját s a műveltség terjedésének szükségét. A közművelődési egyesület ennek a terjesztésén fáradozik és pedig általánossá akarja tenni a műveltséget.

Vulcán József szépen, lendülettel beszélt. Üdvözli a szép gyülekezetet, melynek párját még Belényesben nem látták. Ez biztató jel a románság életképességére. Mióta Traján behozta ide a románokat, egy drága kincse volt: a nyelve. Ezt a drága örökséget szeretni kell, ez legyen az életcél.

Élénk tetszés követte szavait, a mely után a kerületek képviselői igazolták magukat.

Előterjesztették ezután az egylet mult évi működésére vonatkozó adatokat.

Kiadott az egylet a mult év júliusa óta 116 művet 252.000 példányban; továbbá 16 lapot és folyóiratot.

Következik 3 tagu bizottságok választása a jelentés átvizsgálása, az új alapszabályok tanulmányozása s a jövő évi költségvetés elkészítése: az elsőre: *Vulcán*, *Iván*, *Deján*; — a másodikra: *Semiu*, *Pap Coriolan*, *Gerasinu*, *Diomidie*; — a harmadikra: *Suciu*, *Florea*, *Precup*; — a negyedikre: *Antal*, *Papp V.*, *Negreau D.* választatnak meg egyhangulag.

A brassói kerület indítványozza, hogy a jövő évre egy összeget vegyenek fel a költségvetésbe egy népkönyvtár szervezésére. Az indítványt kiadják a negyedik bizottságnak.

Barbolovici indítványt tesz, hogy a közgyűlés máskor tartassék évente. Kiadják a bizottságnak.

Axentie Sevér egy értekezést jelentett be, melynek czime: »Miért nem konkurálhat a román a zsidóval. Miután a szerző nincs itt, a felolvasást elejtik.

Sürgönyökben sokan üdvözlötüket küldték.

Román *Miron* nagyszabeni érsek a következő sürgönyt küldte: »Szivemből üdvözlöm közgyűlésünket a történelmi jelentőségű vidék kis székhelyén, melyhez annyi gyermekkori em-

— Hallod-e Piroska, mi ujság?

És a felesége nyomban kezdte mondani. Mondott néha olyanokat, hogy egészen kipusztította a bánatot férjeura fejéből és Dongó véges végtére hatalmas kacajra volt kénytelen fakadni.

Igy ment ez nap nap után.

Dongó János nem jártatott semmi ujságot, hanem mindenről jobban volt értesülve a világon, mint akár maga a miniszter. Pláne a faluban olyan meg nem eshetett mi feleségének kikérülte volna figyelmét. S neki csak egyetlen szavába került, hogy Piroska azután este mindeuról hűségesen referáljon s egyuttal jókedvre is hangolja.

Vásárról került egyszer haza hathatós rossz kedvvel. Valamikor még pénzzel jártak az emberek a vásárt s bittal a bucsut, most úgy látszik a vásárra is csak bot kerül teli erszény helyett a gazdaemberek kezébe. Nem vesznek a világon semmit. Dongó János majdnem minden portékáját hazahozta. Azért volt olyan borongós az ábrázata.

A felesége mindjárt hozzá fogott, hogy módjával kicsit fölvidítsa. Bizonyosan nyul futott az uton keresztül, mikor megindult, azért nem ért a vásár fiagarast. Vagy talán az is meglehet, hogy vénasszony volt az első vevője, az is olyan szerzet, kitől bizonyosan megveszedik a böcsületes fazekas szerencséje. No meg azután maga a nap is olyan bolond forma már, hiszen idehaza is . . .

— Mi történt idehaza? — kapott felesége szavába Dongó János.

— Hm . . . magyarázta ki magát Piroska,

— nevetnem kell, ha rá gondolok, lakodalomba hívtak.

— Kicsoda?

— Soha életemben nem láttam. Valami félkegyelmű vászonszeléd volt. Beszölt hozzám és arra kért, hogy csak süssek, főzsek szaporán, mert most már bizonyosan meg lesz a lakodalma. Eddig várt a vőlegényére, de mert az nem jött, azért most utána jött ő maga.

Dongó János szemében megcsikázott valami különös fény, s szinte szorongó szívvvel kérdezte:

— Hát aztán? . . . tovább, asszony, mondd tovább!

— Mondom már, mert hát a java csak most következik. Megkérdeztem tőle, kicsoda a vőlegénye s mit gondolsz, mit mondott?

— No mit?

— Hát azt mondta, hogy az ő vőlegénye Dongó János, — itt Piroska föl kacagott.

A férj mereven nézett maga elé: csöpp kedve se volt hozzá, hogy feleségének kacagni segítsen. Meglehetett volna ijedni tőle, olyan különös formája volt.

— Hát aztán? — biztatta Piroskát, — mi történt azután?

— Hát tudod, galambon, én iparkodtam megszabadulni tőle szép szerivel.

— Kikergetted a házból?

— Ki amugy módjával s hogy mennyire okosan tettem, azt csak most tudom. Képzeld el, az az asszony személy beszerződik a koresmába, behuzza magát egy felszerbe, s ott az imént halva találták. Megütötte tisztára a guta. Ha bevádolom, biz' Isten, nekünk kell még állanunk a temetését, garas pénz se volt nála.

Dongó János föluggrott a padról.

— Te szerencsétlen, te! — riadt a feleségére, teljesen kizökkenve a harázdából, — miért nem fogadtad be azt a boldogtalant?

Az asszony tétova tekintettel meredt Jánosra. Nem tudta fölfogni észszel, mi lölte azt az embert. S a csudálkozása még nőtön nőtt, mikor tovább folytatta:

— Elmegy a zsidóhoz s vész neki szemfödőt. Egy-két forint nem tesz külfömbeséget — értetted? Magam meg majd a koporsóját rendelem meg.

Be se várta Piroska feleletét, hanem futott egyenesen az asztalozhoz. Az asszony is megindult. Utközben folyton azt forgatta eszébe, bolond-e az ő ura, vagy csak a jó szíve veszi rá, hogy eltemettesen, a saját költségén temessen el olyan személyt, ki neki sem inge, sem gallérja.

Pedig eltemettette. A kántor még bucsuztatót is mondott fölötte, a toronyban pedig meghuzták az öreg harangot. Azt a jött-ment koldust Dongó János kísérte ugyszólván egyedül.

Pár nap mulva a fazekas mintha belezök-kent volna megint a rendes kerékvágásba. Ujból feltette Piroskának a kérdést:

— Mi ujság, asszony?

— Micsoda? megmondjam, János, micsoda.

— M-g hát, hadd hallom.

— No hát nem bánom, megmondom. A faluban azt rebesgetik, hogy te sirtál, mikor a minap azt a koporsót kísérted. Nem mondanád te is meg nekem, miért tetted azt?

Dongó János rázni kezdte a fejét s azt mondta:

lék köt. A béke és egyetértés szelleme biztosságot előhaladását!

Ezzel az ülés berekesztetett.

Délután nagy lakomára gyűltek össze, a melyen közel 400-an jelentek meg.

Moldován János érseki helynök első sorban éltette a királyt. Butyán János, majd Diamandi Miklós a vendégeket köszöntötte fel, s Bardolovici a jelenvolt hölgyekre mondott tósztot.

Pop de Bazesti hosszabban beszélt, s végül a magyar testvéreket és Biharmegye lakosságát éltette. Az a tapintat igen jó hatást tett a jelenvolt magyarságra.

Tósztokat mondtak még: Harianu Pop Beliczay főszolgabíróra, Rosca igazgató Antal Agostonra, Sipos Imre ref. lelkész magyarul Vulcán József stb.

Az ünnepély egyik fénypontja este a hangverseny és színelőadás volt.

Először **Vulcán** József ünnepi prólógját adták elő Mihuti Miklós, Chichandu György, Papp Veturia, Nicoruta Vasile, Pocicián János és Szilágyi János.

Az ezt követő hangverseny igen szép sikerrel folyt le, a következő programjai:

1. Dalárok indulója, 2. Az erdőben. Előadta a zenekar. 3. »Le Fou« Volksbrennertől, zongorán eljátszta Muresun Lucrétia. 4. Alexandri »Babeanul si Carpatul« cz. verse, szavalta Zigre Maroria. 5. A dalárda énekelt. Cionca Aurélia zongorajátéka. 7. Pavel Helén zongora kísérete mellett Pap Valéria két dalt énekelt. 8. Cosbuc »Regina Ostrogotilor« című költeményét elszavalta Pap Veturia. 9. Vegyes karénekek. Vegyeskar. 10. Cionca Aurélia zongorajátéka. 11. Pap Valéria soloénekei, zongorán kísérte Pavel Helén. 12. Vegyes kar.

Minden pontot zajos tetszés kísért, de legjobban tetszett a kis 9 éves Cionca Aurélia zongorajátéka.

Az előadást **Vulcán** József »Eso a napfényben« című vígjátéka fejezte be. Játszottak benne: Fabián Ileana, Pap Veturia, Ignatu Viora, Lopusan Amalia, Prisan Konstancia, Steer Marióra, Csisán Aurél, Maiorosan József, Csordás János, Steer Coriolán, Ignatu Szabin, Nicoruta Vazul.

A második nap.

Az ünnepély második napját szintén szent misével kezdték.

Utána a közgyűlést folytatták. Dél előtt 10 órától majdnem 3 óráig tartott az értekezlet.

Az első nap megválasztott bizottságok elő-

terjesztették jelentéseiket, amelyeket hosszabb vita után elfogadtak.

Az elnökség és választmányt a régiékből alkották össze, csupán néhány új taggal egészítették ki.

Megállapították továbbá a jövő működés programtervezetét. Este fényes bál volt az egész ünnepély színhelyéül szolgáló nagy, kényelmes sátorban. Ilyen előkelő fényes mulatságot még nem látott Belényes közönsége.

*

Tegnap a társaság egy részét **Dumbrava** V. tanár kirándulásra vezette Bihar-Füredre.

A moszkvai ünnep.

Budapest, aug. 29. (Saj. tud. táv.) Moszkvából írják: Midőn **Miklós** czár és **Alexandra Fedorovna** czárné tegnap este meglátogatták **Sergius** nagyherceget és nejét, a fényesen kivilágított utcákon összegyűlt nagy közönség lelkesült ovációkban részesítette az uralkodó párt. Ma délelőtt a czár és a czárné, a császári ház tagjai, a méltóságok és a Moszkvában megjelent küldöttségek részvételével Tedeum volt a **Mária** mennybemeneteléről elnevezett székesegyházban. Délután 2 órakor történt meg **II. Sándor** czár szobrának a leplezése. Midőn a papság a megdicsőült czár emlékezetének szentelt imát mondotta, az egész ünnepi gyülekezet térdre borult. A lepel lehullásakor a csapatok a czár vezényszavára tisztelegtek. Egyidejűleg 320 diszlövés hangzott el. A lepel lehullása után a czár a csapatok élére állt, amelyek erre a közönség lelkes éltetése mellett elvonultak az emlékszóbor elé.

Budapest, augusztus 29. (Saját tud. táv.) Szentpétervárból sürgönyzik: **Károly** román király megbizta **Roseth Soleres** szt.-pétervári román követet, hogy menjen Moszkvába és fejezze ki **Miklós** császár előtt úgy az ő, valamint a román kormány nevében, hogy lélekben részt vesznek a moszkvai ünnepélyen.

Budapest, augusztus 29. (Saj. tudós. táv.) Rómából írják: A czár kezdeményező javaslata itt élénk benyomást tett. Több lap örömmel üdvözlö a javaslatot, mások tartózkodással és bizalmatlansággal fogadják.

Budapest, aug. 29. (Saját tudós. távirata.) Szt.-Pétervárról távirják: A császár ma ukázt tett közzé, amely így szól:

»Amidőn feledhetetlen nagyapánk, **Nikolajevics** Sándor császár emlékszóba leleplezésének örömmel teljes napját a nagy császár fenkölt emlékezetének szenteljük, akinek Moszkvában, az első székvárosban, az ő szülőhelyén emeltünk szobrot, szívünk sugalmát követve megemlékezünk különösen azokról a jótéteményekről, amelyekben népét részesítette, nevezetesen felmentette a parasztságot a jobbágyság alól, földeket osztott ki köztük és a nagy kiterjedésű orosz birodalom népeinek különböző rétegeiben szolid alapon szervezte az életet. Isten megáldotta **II. Sándor** császárnak e nemes tettét, amelyet erős kézzel és szükséges voltának teljes tudatában a szeretett haza javára az orosz nemesszivre valló közreműködésével teljes sikerrel vitt keresztül. A hálás nép emlékében örök időkre biztosította magának az elhunyt uralkodó, a »felszabadító czár« dicsőséges nevet. Amidőn e történelmi nevezetességű tettére és munkatársaira való visszaemlékezést még erősebbé óhajtjuk tenni, elhatároztuk, hogy örökletessé teszszük annak az éremnek a viselését és tulajdonát, amelyet ő adományozott e munkatársainak működésük legkegyelmesebb elismeréseként.«

Terjed a járvány.

— A tanév megnyitásának elhalasztása —

Nagyvárad város közegészségügyi bizottságát tegnap délutánra sürgősen összehívta **dr. Grósz Albert**, biz. elnök.

A havonként előterjesztett főorvosi jelentésekből láttuk, hogy ez év eleje óta a vörheny, bár szörványosan, folytonosan szedi áldozatát, ezen hónapban azonban már olyan mértékben lépett fel, hogy sürgősen kell intézkedni az iskolák megnyitásának elhalasztásáról.

A közegészségügyi bizottság ez ügyben tanácskozott tegnap délután.

Jelenvoltak: **Dr. Grósz Albert** elnök, **dr.**

— Ne kérdezt azt, asszony.

Pedig az asszony kérdezte. A hányszor **Dongó János** azzal kezdte:

— Mi újság, asszony? — **Piroska** mindannyiszor azzal válaszolt:

— A faluban tudni szeretnék, miért könyvezted te meg azt a félkegyelmű fehérsépet?

Dongó János arcza ilyenkor rendesen elborult s nem felelt semmit, egyszer azonban szinte fájdalmasan tört ki:

— Hadd azt asszony, az égre kérlek! Egyezkedjünk úgy, hogy jövőre én se kérdezek tőled semmit, te se tudakolj olyan után, mi megölhetné a mi boldogságunkat. Elégedjél meg azzal, hogy szerettek, igaz szívvvel szerettek, **Piroskám!**

S attól a naptól fogva nem kérdezett többé újságot feleségétől. Nem gyönyörködött többé **Piroska** szép történeteiben s még is úgy érezte, hogy boldog, boldogabb mint volt valaha: nehéz kő esett le szívéből s azt a követ megfaragta ta siremléknek, azután oda állította a kicsi domb fölé, mely alatt a félkegyelmű, csalódott leány egykor oly hön szerető szíve porladozott.

Egy halálraitéltnek utolsó órái.

Mark Twaintól.

— Sorsom meg van pecsételve, nem remélek többé. Leszámoltam már az életem. Csak pár óra még és mindennek vége! Valóban sohasem hittem volna, — biztosíthatlak róla kedves barátaim, — hogy idejütök.

— A mi bennünket illet, mi sohasem is kételkedtünk benne, hogy ártatlan vagy. Lám,

nem is hagy el senkisémet közlünk ebben a nehéz órában! Már csak azért is szedd hát egy kissé össze magadat s légy férfi a talpadon . . . hogy . . .

— Oh — szakítja félbe szavaimat barátom — én nem is félek egy cseppet sem. Előbb — vagy utóbb ennek meg kell lenni, a dolog mikéntjén sem akad fel az ember. Nem a félelem tehát az, a mi megdöbbsent, hanem egy különös és ritka érzélem, ama hátborzongató kérdés: mi lesz majd ott velünk a tulvilágon? . . . S elkezdett gondolkozni mélyen és érzéketlenül.

Mi minden tőlünk telhetőt elkövettünk, csak hogy szerencsétlen pajtásunkat, kit a sors oly rettenetes és kegyetlen módon készült körünkből kiszakítani, észére térítsük és ismét lelket öntsünk beléje. Szemeiből iparkodtunk kiolvasni minden kívánságát.

— Gyere, tarts velünk! Ime a legjobbal kínálunk, a mivel csak szolgálhatunk neked — szólottunk hozzája a behozott ételekre mutatva, melyek egytől-egyig az ő kedvencz ételei voltak. S összerázkódott.

— A hóhérlakoma! Vaczogta nehezen. Majd erőt véve csüggedésén és legyőzve nagy levertségét, közibünk telepedett az asztalhoz. És evett, mint aki azt sem tudja, hogy mit cselekszik. Szedte magába az ételt gépiesen. Majd félretolta a tányért magától és kivett valamit a zsebéből. Mondom, hogy valamit. Eh, de miért ne mondjam nektek, hogy mit? **Pipáját!**

Egy darabig elzékenyülten, fájdalmasan szemlélgette a pipát.

— Látjátok fiuk, — kezdte újra a szót —

semmitől sem esik oly nehezemre elbucsuznom, mint ettől a hü barátomtól, mely oly sok nehéz órában volt vigasztalom. Az utolsó pipadohány! . . . És mintha könnyek peregetek volna bele reszketeg hangjába . . .

— Az utolsó füstfelhők, miket pipámból a levegőbe ereszték. A legeslegutolsó! . . .

Ünnepies, néma fájdalommal gyújtott rá pipájára, kegyes áhitattal szitta a füstöt magába a pipából, csendesesen eregetve ki szájából a füstkarikákat, mintha mindegyiktől búcsút venne s mintha nem tudna megválni tőlük. Arcza halottsárgává lett, szájszélei reszkettek.

— Az utolsó pipadohány! Szakadt fel a bus sóhaj kebléből . . . Most azonban hirtelen váratlanul, magam sem tudom, hogy történt, a pipa kicsuszott a fogai közül! Leesett és egy perc alatt darabokra törve hevert a földön! pedig kővé meredten bámult a széttört darabokra olyan tekintettel, melyet sohasem fogok elfeledni.

Azután felállt a helyéről. Egyik kezével végigsimitotta gyöngyöző homlokát, összekuszált fűrtit.

— Ez már a végnek a kezdete! Rebegé sóhajtozva, felénk nyujtván kezeit, melyeket mi elzékenyülten és meghatottan ráztunk meg.

Másnap reggel elindult nehéz utjára. Sáp padt volt nagyon és meghatott. Mellette lépkedett a lekipásztor és szeretetreméltó, gyengéd társalgást folytatott vele. Mi nyomon követtük őt. Még egy sokat mondó élénk pillantást vetett ránk mintegy örökös búcsuképen s azután felhaladt a lépcsőkön. Igen az **oltár** lépcsőin, hogy megesküdjék **Smith Edith** kis-asszonynyal.

Idem.

Baróthy Ákos, dr. Berkovics Miklós, dr. Mayer László, dr. Döry Ferencz, dr. Vári-Szabó Béla, dr. Munk Béla, Lovas Zsigmond és Istvánffy István jegyző.

Az ülés megnyitása után dr. Baróthy Ákos tb. főorvos előterjesztette jelentését a vörhenyről.

A jelentés főbb adatai a következők:

Az első év hónapjától kezdve a vörheny szórványosan mindég fordult elő, de augusztus hónapban, különösen ennek második felében tömegesebb a megbetegülések száma; annyira, hogy hivatalból folyó köteletségének tartotta erről a polgármestert szóbelileg értesíteni s kérni a közegészségügyi szakbizottság összehívását.

Ezután közli a megbetegülésekre vonatkozó statisztikai adatokat. Ez évben megbetegült vörhenyben V.-Ujvároson 52, V.-Olasziban 16, V.-Velenczén 12. Az előző hónapokról ebből alig néhány esik, s a zöme augusztusban betegült meg.

A megbetegültek legtöbbször 1—10 éves gyermekek. Jelenleg 20 vörheny-beteget gyógykezelnék.

Leghatásosabbnak bizonyult a védekezésre a szigorú elkülönítés s ez okból a legtöbb beteget az ideiglenes fa-barakkórházban helyezték el. Ott most 16 beteget ápolnak s már csak 4 üres ágy áll rendelkezésére. Nagyon érezhető hiány a fertőtlenítő beszüntetése.

A statisztikai adatok szerint a legtöbb az 1—10 éves életkorú beteg, vagyis akik ovó-dákba és elemi iskolába járnak. Ez okból, tekintettel a közeledő iskolaidényre, nehogy az iskolák megnyitásával a járvány még terjedjen, véleményezi végül a tb. főorvos, hogy a szakbizottság kérje az iskolák megnyitásának szeptember 19-ig leendő elhalasztását.

A szakbizottság teljesen osztrván az ügybuzgó főorvos aggodalmát és véleményét, elhatározta, miszerint a tanév megnyitásának szept. 19-ig való elhalasztását kéri a polgármestertől.

Ugyancsak dr. Baróthy Ákos tb. főorvos előterjesztést tett a sterilisált tejnek a gyermekek mesterséges táplálására leendő behozataláról.

Véleményes jelentésében kiemeli, hogy Magyarországon több, mint 30,000 csecsemő pusztul el bélhurutban, aminek oka a szülők gondatlansága, a szegénység, a rossz lakás és ruházati viszonyok. Majd kifejti, hogy a csecsemők mesterséges táplálására legalkalmasabb a sterilisált (forralt) tej. Véleményezi, miszerint mondja ki a szakbizottság, hogy az 5 éven aluli gyermekek nagymérvű halálzásának csökkentésére kívánatosnak tartja a sterilisált tej forgalomba hozatalát s bár kötelezővé nem akarja tenni, de az ez irányban működni óhajtó egyéneket a hatóság erkölcsi támogatásába ajánlja.

A szakbizottság a véleményt magáévá tette. Ezzel véget ért az ülés.

Az állatvásárok összpontosítása.

— Értekezlet a Zöldfában. —

Megemlékeztünk már arról a mozgalomról, a melyet az állatvásároknak a Kommandáns-réten leendő összpontosítása érdekében indított Nagyvárad város törvényhatósági bizottságának több tagja.

Az évek óta huzódó kérdést aktuálisá tette a földmivelésügyi miniszter egy leirata, melyben a sertés vásártér áthelyezését sürgeti.

A mozgalom vezetői vasárnap délelőttre értekezletre hívták össze a mozgalommal rokonszenvező városatyákat.

Mintegy 25 városatya és több független polgár jelent meg az értekezleten.

Bertsey György elnök. Előadta a mozgalom célját s érvekkel fejtegette az állatvásároknak a Kommandáns-rétre leendő összpontosításának előnyeit. Indítványozta, hogy a mozgalomból kifolyólag egy küldöttség keresse fel a polgármestert, a melynek feladata, hogy megnyerjék az eszmének a polgárnagyot. A küldöttség vezetését Némethy Károly vállalta el.

Ezután megbeszélték a módokat. Aufrecht Mó azt óhajtaná, hogy az értekezletből kifolyólag már előzetesen járjanak el a főt. káptalannál, miszerint hajlandó volna-e a Kommandáns rétet a vásár céljaira a városnak eladni. Így már kész biztosítékkal mehetnének a városhoz a terület átengedését illetőleg.

Bertsey György ezt ellenzi, mert a városnak kell a káptalannál eljárni.

Rendes Vilmos azt véli, hogy a város olyan könnyedén nem hagyhatja ott a mostani ló- és barom-vásárteret, melybe 80.000 frtot fektetett. Az érdekelteket fel kellene szólítani, hogy mivel járulnak hozzá a költségekhez. Az így begyűlt összeget a városnak engednék át.

Dr. Friedländer Samu megengedhetőnek nem tartja a hozzájárulást, mert ez által az illetők érdekeltséget ismernek el. Az összpontosítás a város polgárságának, különösen az iparosságának érdeke s így viselje a költségeket az iparosság. A káptalantól meglehetően volna kapni a Kommandáns-rétet, de annak útjában állott a volt polgármester. A városi tanács tagjai pártolják az eszmét.

Még többen szóltak a kérdéshez, a mely után egy bizottságot választottak, a mely az ügyben a további mozgalmat vezetni fogja.

A bizottság tagjai a következők: elnök: Némethy Károly, jegyző dr. Kurländer Ede, tagok: dr. Berkovics Ferencz, id. Ulmann Izidor, Berger Dániel, Aufrecht Mór, dr. Sarkadi Lajos, dr. Moskovits József, Czegléd Sándor, Kaczián Károly, Déry János, Kugler Albert, Stern Hermann. Schwartz Antal.

Ezután az értekezlet szétoszlott.

UJDONSÁGOK.

TÁJÉKOZTATÓ.

Régészeti és történelmi múzeum (Schlauch park) nyitva minden vásár- és ünnepnap d. e. 10 órától fél 1-ig és d. u. 3—5-ig 10 krért. Kedden és csütörtökön d. u. 3—5 óráig 20 krért. Más időben 50 kr.

Augusztus 30. A pénz- és gazdasági szakbizottság ülése a városházán, d. u. 4 órakor.

Augusztus 31. A biharmegyei és nagyváradai nőegylet választmányi ülése d. u. 4 órakor az árvaházban.

Augusztus 31. Nyugdíj bizottsági ülés a megyeházán d. e. 11 órakor.

Szeptember 10—11. A lövészegylet szabad díjlövészete.

Szeptember 18. A kerékpáregylet virágkorzója délután a Sporttéren.

Szeptember 24—25. Lőversenyek a nagyváradai gyepen.

* **A honvédelmi miniszter Nagyváradon.** Egészen váratlanul magas vendége volt tegnap Nagyváradnak. A hajnali vonattal báró *Fejérváry Géza* honvédelmi miniszter Nagyváradra érkezett s már kora reggel kikocsizott a hadapródiskolához, amelyet teljes egészében megtekintett. Ugy az épületek, mint különösen a szép hely igen megnyerte a tetszését. Innét a honvédelmi miniszterhez hajtattott a miniszter. *Csordacsics* Ferencz városi építész tállalta a laktanyánál, akinek a kalauzolása mellett bejárta az épületeket. Meglepte a minisztert, hogy a laktanya már teljesen

kész, csupán az udvar kövezését készítik. Ki is jelentette, hogy a laktanya már olyan állapotban van, hogy bármikor elfoglalható. A szolid, jó építkezéssel is elismerőleg nyilatkozott s láthatólag igen jó benyomást tett rá a szép laktanya. Így a legilletékesebb helyről is elismerést nyert *Sztarill* Ferencz vállalkozó munkája. A miniszter még tegnap reggel elutazott Nagyváradról.

* **Új főrend.** A hivatalos lapnak vasárnapi száma közli, hogy ő Felső *Márfy Ágost*, nyugalmazott államtitkárt a főrendház tagjává — élethossziglan — kinevezte.

* **Jóteköny főúr.** A m. kir. honvédelmi miniszter gróf *Csekonics* Endre val. belső titkos tanácsosnak, azon hazafias áldozatkészségeért, hogy a Ludovika-akadémiai alapítványának alapítóját ujonnan *kétezerkilencszáz* forinttal gyarapította, köszönetét nyilvánította.

* **Az új várpalotai plebános.** *Vézinger* Károly volt budavár-palotai plebánosnak esztergomi kanonokká történt kinevezésével megüresedett plebániát most töltötte be a király. Az erre vonatkozó legfelsőbb kéziratot a hivatalos lap vasárnapi száma közli. A legfelsőbb kézirat egész terjedelmében a következő:

Vallás- és közoktatásügyi magyar miniszterem előterjesztésére *Kántor* Károly esztergomi fő-egyházmegyei áldozárt a Szent-Zsigmondról nevezett budavári plebánia plebánosává kinevezem.

Kelt Ischlben, 1898. aug. hó 3-án.

FERENCZ JÓZSEF, s. k.

Dr. *Wlassics Gyula*, s. k.

* **A nunczius útja elmaradt.** Ő szentsége követének, Mgr. *Talliani* érseknek — ki a hercegprimás látogatására Esztergomba készült — látogatása elmaradt. Közbejött fontos okok miatt bizonytalan időre kellett látogatását halasztania. A nunczius látogatásának elmaradását részben Ő szentsége egészségi állapotáról érkező kedvezőtlen hírek, részben pedig az osztrák politikai viszonyok, melyek jelenlétét szükségessé teszik, okozták.

* **Ítélet a Diamandi örökösök ügyében.** Annak idején több ízben megemlékeztünk a *Diamandi* örökösök ügyéről, akik a város ellen keresetet indítottak *harminczkétezer forint* erejéig. A per most dült el a nagyvárad kir. törvényszéken s a kir. törvényszék az örökösök keresetét megítélte, a várost elmarasztalta a kereseti *harminczkétezer forint*ban s ennek járulékaiban, amivel felmegy az összeg *negyvenezer forint*ra. Így a város pénztára ismét tetemesen meg lesz terhelve, ha a törvényszék ítéletét megerősítik a felsőbb fórumok is.

* **Közigazgatási ülés.** Nagyvárad város közigazgatási bizottsága csütörtökön, szeptember hó 1-én tartja rendes havi ülését.

* **Az erdélyi püspök beteg.** *Majláth* Gusztáv gróf, erdélyi püspök, mint részvétellel értesülünk, gyengélkedik. A tavaszi bérmauton kapott tüdőhurutjából nem gyógyulván ki teljesen, előreláthatólag egy pár hétig még Trencsénmegyében marad nővére, *Hohenlohe* Sarolta hercegné nyaralójában. Ő méltósága régi kezelő orvosát hívatta magához Bécsből, ki friss levegőn való tartózkodást és föltétlen kiméletet írt elő.

* **Az új laktanya elnevezése.** A debreczeni 2-ik honvéd huszar ezred parancsnokának kívánságához képest, tudvalegyőleg Nagyvárad város törvényhatósága elhatározta, miszerint az új honvéd-huszar laktanyát *B. Fejérvári lak-*

tanyának nevezi el s az engedély kinyeréséért felirt a honvéd miniszterhez. A válasz már megjött s a miniszter az elnevezést engedélyezte.

* **A törvényszék új otthona.** A nagyvárad kir. törvényszék polgári osztálya tegnap már beköltözött új otthonába, a diszes palotába. A polgári és telekkönyvi osztály teljesen elhelyezkedett a kijelölt helyiségekben az iktatóval együtt s a feleknek már itt szolgálnak felvilágosítások ad s máttól kezdve a felebbviteli tárgyalások szintén az új palotában tartatnak meg.

* **Egyházzenei kongresszus.** Az egyházi zene szakértői és kedvelői augusztus 29-én és 30-án Esztergomban Bogisich Mihály püspök elnöklése alatt kongresszust tartanak. A tanácskozás tárgya: az egyházmegyei Cécilia-egyesület megalakítása a szemináriumi énekoktatás, a külön kántorképzés, egységes énektár és karénekes kézikönyv szerkesztése és karénekes iskolák alapítása. A kongresszus alkalmával egyházzenei ájtatosságokat is tartanak, melyen Kersch Ferencz volt nagyvárad, jelenleg esztergomi főszékesegyházi karnagy vezetése alatt a főszékesegyházi kar klasszikus zeneszerzeményeket ad elő.

* **Verseny-kuglizás a kath. körben.** A kugli sportkedvelőknek kedves versenyre van kilátásuk vasárnap délután a helybeli katolikus körben. A körnek a választmánya látva ugyanis azt, hogy az eddigi versenyek mily közkedveltségnek örvendenek, elhatározta, hogy még egy utolsó verseny-kuglizást rendez. A versenyen több értékes nyeremény lesz és hogy azok se busuljanak, akik nem nyertek, még vigaszverseny is lesz. A kör ezuton hívja meg a tagokat és az érdeklődőket a nagyon kedélyesnek ígérkező versenyre.

* **Névváltoztatások.** Izrael Sámuel nagyvárad lakos vezetéknévét »Imrei«-re, Schlésinger Jakab nagyvárad lakos vezetéknévét pedig »Sipos«-ra változtatta.

* **Szives házigazdák.** Egy idegen, német ember, *Szuchupán* Ágoston járt tegnap a rendőrségen. Az idegent állítása szerint meglop-ták. *Szuchupán* vasárnap érkezett-Váradra s betért egy kocsmába, ahol mindjárt csatlakozott hozzá egy ember, *Halmai* Lajos aki mikor látta, hogy pénze van, meghívta magához. Az idegen el is fogadta a meghívást, azonban mikor reggel felébredt, észrevette, hogy a pénze, 67 forint s a szemüvege hiányzik. A meglopott ember a házigazdáját *Halmai* Lajost s feleségét *Buzás* Katalint vádolja a lopással. Réz Bertalan rendőr biztos a feljelentés következtében *Halmai* lakásán házkutatást tartott s a szemüveget meg is találta, de a pénznek nyoma veszett. A rendőrségen *Halmai* és felesége tagadtak.

* **Gyilkosság Szalkán.** Esztergomból írják: Saját kis házában lakott öreg nővérével együtt már évek során keresztül Koller J. nyugalmazott primási gazdatiszt. Szerény viszonyok közt élt, még cselédet sem tartott. Mult héten a szomszédok gyanus szagot éreztek az udvarukon s azért jelentést tettek a plebánosnak, ki többet magával bement az öreg házába és ott találta testét az istállóban sebektől borítva már egészen oszladozott állapotban. Nővére a szobában feküdt erősen megkéselve s a lakás ki volt rabolva. A szegény öreg nő feléledt ugyan, de a rémülettől és fájdalomtól megőrült. A rablógyilkosság gyanuja a községnek volt birájára és annak fiára irányult. Mután az öregnek volt néhány aranypénze is, az értesített csendőrség a minap elfogott Kövesden egy embert, ki aranypénzen akart jegyet váltani a vasuti állomáson.

* **Egy kutya miatt.** Kutyaheccz több is lezajlik Margittán, hanem ez utóbbi ember-halálal végződött és nem szakgatott fülekkel és véres fogakkal. A dolog úgy történt, hogy Földesi Sándor margittai gazda ember

Várad Sándor kutyáját a tengeriben megölte. Ezért állott aztán Várad Gergely szembe, kezében egy töltött fegyverrel Földesi Sándorral s midőn a szóváltás köztük tetőpontot érte, Várad Sándor Földesit lelőtte, mint egy kutyát, sőt amint Földesi veje Horváth János a lövésre kirohant, ő rá is rá fogta a fegyvert, de ezt kicsavarta kezéből. Várad Sándor azonban azon a napon mindenáron két emberrel akart végezni s egy vasvillát fogot az önmagát védő Horváth Jánosra s azzal a ké-pibe szurt. A dühöngő fenevadat többet összekötözve ártalmatlanná tették és átszolgáltatták a margittai csendőrségnek.

* **A kerekék alatt.** Szerencsétlen véget ért *Popa* Péter dusesdi lakos 7 éves Flóre nevű fia. A mult hét utolsó napján ugyanis *Popa* Péter egy trágyával megrakott szekérral dőzögött ki a határba s a szekérral feltszokta Flóre fiát is. A kis fiu megülte a trágyahalmat egészen addig, amíg a közepesi-féle dülönél egy meredek, víz mosásos helyre nem értek, ahol a szekér megzökkenése következtében a kis fiu a szekérről leesett s minthogy a meredeken az apa nem volt képes a szekeret hirtelen megállítani, oly szerencsétlenül került a szekér alá, hogy a kerekék keresztül gázoltak rajta. A kis fiu a kapott sérülések következtében fél óra múlva meghalt. Az orvosrendőri boncolás a napokban lett megtartva.

* **A halott becsülete.** *Balogh* Sámuel apagi jegyző hivatalának megvizsgálása előtt agyonlőtte magát. A vizsgálatot akkor nem is fogadtatották, hanem a hivatalos iratokat és pénztárakat — rosszat sejtve — zár alá vették. Az öngyilkossá lett jegyző eltemetése után *Zoltán* István járási főszolgabíró, *Mikecz* Gyula vármegyei főszámvevő és a pénzügyigazgatóság kiküldöttjének, *Ilyés* Gyula p. ü. titkárnak, közbenjöttével tüzetes vizsgálat alá vette a hivatalt. Az öt napig tartó vizsgálat a könyveket és pénztárakat rendben találta, sőt kiderült, hogy a rendezett anyagi viszonyok között élt, jogot végzett jegyző még az idej fizetéséből nem vett föl 167 forint. Ilyen körülmények között kétségtelen, hogy végzetes tettét minden indok hiányában, pillanatnyi elmezavarban követte el.

* **Aki nem akar adót fizetni.** Tegnap majdnem életével fizette meg az állását *Dren* Gábor rendőr. A rendőr zálogolni akart adóért *Geberán* Péter kocsisnál, aki már régebbi idő óta tartozik adóval. *Geberán* azonban semmiképen sem akarta engedni elvinni a lefoglalt kocsiját és lovát és amikor a rendőr erővel el akarta vinni kirántotta kését s azzal le akarta szurni a rendőr. A válságos pillanatban érkezett a tett színhelyére *Tóth* János rendőr, aki a *Geberánt* véres szándékában megakadályozta. A heves vérű embert átadták az ügyészségnek.

* **A vén kuruzsló.** Sarkadon a napokban Nagy Józsefné ottani lakosnő mérgezési tünetek között megkegyedett. A férj, ki kora reggel hazulról eltávozott s csak késő este érkezett haza, — nejét óriási kínok között, eszméletlen állapotban találta. A beteg nőhöz hívott dr. *Weisz* Vilmos orvos, mérgezést konstatait, de a gyors orvosi segély megmentette a szerencsétlen asszonyt. A vizsgálat kiderítette, hogy a mérget *Galambos* Julianna adta Nagy Józsefnének. A csendőrség *Galambos* Juliannánál házkutatást tartván, többféle nővénymagot, különféle színű folyadékot, kenőcsöket, valamint nagymennyiségű fehér és kék gálicz követ találtak nála. — A vizsgálat folytán kiderült, hogy *Galambos* Julianna Sarkadon rendszeresen folytatja a kuruzslásait, a betegeskedő emberiség kimondhatatlan kárára, a járásbírósg pedig folytatja a nyomozást a lelkiismeretlen kuruzsló ellen.

* **Halál a takaró alatt.** F. hó 25-én megdöbentő szerencsétlenség történt Sárvarott. Fehérmegyében, egy villamos műalmi molnár segédnek feleség reggel a piacra indult, hogy a szükséges bevásárlást eszközölje; otthon hagyva egy 3/4 éves gyermekét, ki ekkor még

mozdulatlanul aludt. Mire az anya visszatért gyermekét az ágy mellé leesve találta, hegyette takaróval, melyet valószínűleg esés közben a gyermek magára rántott és alatta megfulladt. Hogy vétkes gondatlanság vagy talán büntény esete forog e fönn, azt a vizsgálat lesz hivatva kideríteni.

* **A Rákóczy-Tárogató,** ez az ősi magyar hangszer, melyet *Stowasser* János cs. és kir. udvari hangszergyáros szerkesztett újra s egyedül nyert rá szabadalmat, nagy érdeklődésre és elterjedésre talált a művelt zenekedvelők körében, mint valódi szalon hangszer, mely különösen a mélabus régi magyar dalok előadására alkalmas s a czimbalommal, mint kísérvél rendkívüli kellemes összhangu hangszert képez. A *Rákóczy-Tárogató* ujabban a budapesti honvéd-zenekar s az elsőrendű cigányzenekarok által vétetett használatba s nagy feltűnést és tetszést keltett a hallgató közönség minden rétegében. *Stowasser* János egyáltalán kiváló minden hangszer készítésében s ugy iskola-hegedűi, mint egyéb gyártmányai a legjobbak és legjutányosabbak.

Véres verekedés civilek és katonák között.

Vasárnap este véres verekedés játszódott le kolozsvári utcán a *Steinberger*-féle kocsmában civilek és két katona között s a verekedésnek az egyik katona valószínűleg áldozatul esik.

A kocsmában, mint az történni szokott, vegyesen mulattak civilek és katonák, — természetesen külön asztaloknál.

Az egyik asztalnál *Mojsza* Miklós hely nélküli kocsis ült két társával. A mulatság ennél az asztalnál folyt legzajosabban.

Eieinte nem volt semmi komolyabb baj sem, csak éjjél körül — mikor a mulatozók már sokat ittak — vált hangosabbá a mulatság. A hangot a *Mojsza* asztala vitte, ahonnan több ízben gúnyos megjegyzés hallatszott a szomszéd asztalnál ülő két 37-ik ezredbeli baka felé.

A két katona azonban látva az ingerkedők részegségét, nem vette komolyan a megjegyzéseket, ami még jobban felingerelte az ittas embereket.

Mikor azután a két katona látta, hogy a dolog komoly kezd lenni, hogy a nagyobb bajt elkerüljék, távozni akartak.

Csak ez kellett a három ittas embernek.

Utánna mentek a katonáknak s többek segítségével *Mojsza* az egyik katonától, *Papp* Lászlótól elvette a kardját, amivel *Pappot* a karján igen súlyosan megsebesítette, azután a másik katonára *Karcsu* Mihályra rontott, azt a földre teperte s a kardot a hátába döfte. A kard mintegy 10 centiméternyire behatult a *Karcsu* hátába s életveszélyesen megsebesítette, azután, mint ki jól végezte a dolgát, a véres karddal kezében, nagy lármával, társaitól követve ment végig a Kolozsvári utcán. Azonban szerencsétlenségére vele szembe jött egy rendőr *Bot* György, aki igazolásra szólította fel, s mivel magát igazolni nem tudta, bevitte társaival együtt a rendőrségre, ahol a mikor megtudták a történeteket, letartóztatták.

A katonákat pedig bevitték a katonai kórházba.

Karcsu sebe igen súlyos, úgy hogy életben maradásához kevés a remény.

A dologban a nyomozat erélyesen folyik.

SZINHÁZ.

ZSIDÓNÓ.

Nehéz feladat a tegnapi előadásról teljesen megfelelő bírálatot mondani. Annyi ellentétes hatásnak, fényesen sikerült részletek mellett annyi bántó disszonanciának volt kitéve a kö-

zönség, hogy nem tudjuk: dicsérettel vagy kifogásokkal kezdjük-e?

Kifogás alá első sorban a közönség műpártolása esik. Ha tegnap valami idegen toppan be a bódéba, elámulva kiálthatott volna fel: ez hát az a híres nagyváradi publikum, a melyből csak ennyien képesek élvezni *Halévy* remekművét? Hogy a karzat nem volt zsúfolva, azon nincs mit csodálni. De már az ürességtől ásitózó földszint és páholyok rendes, intelligens, zeneértő közönségére nincs mentség. Ennek a rossz hangulatot keltő közönségnek tudjuk be aztán, ha némelyik szereplő nem játszott azzal a kedvvel, a melyet tőle eddig megszoktunk és most is megvártunk.

Ugy látszik, nálunk az operákban nem a zenére, hanem az újdonságra kíváncsiak.

Pedig ha éppen újdonság kell, volt az is tegnap: *Sebes* Vilmos vendégfőllépte. Várakozással tekintettünk eléje, mert hiszen köztudomású az a hiány, melyet társulatunknál egy jó basszistának kellene betölteni. *Sebes* Vilmos nem egetverő tehetség ugyan, de szorgalmával sokat pótolhat. Megvan a kellő mély basszus hangja, a melyen azonban érezhető az iskolázottság fogyatékosága. Innen magyarázható némely helyen mutakozó bizonytalansága, különösen a magasabb hangok közül. Mélyebb fekvésű énekrészleteiben azonban teljesen otthon volt; itt egész erejével hatott és ragadta tapsra a közönséget. Sokat tett sikere érdekében lelkiismeretes tanulmányra valló játéka, valamint kitűnő maszkiája is. Ismételtelen figyelmébe ajánljuk a szorgalmas tanulmányozást, hogy hangját egészen kiaknázhassa; akkor elérheti pályáján a teljes sikert, a melyet mi is óhajtunk neki.

Mint mindig, most is legjobb volt *Szekely* Irén. Recha szerepét a multkorhoz hasonló kitűnő alakításban mutatta be.

Mezey (Elezár) a IV. felvonásbeli börtönjelenetre összpontosította minden erejét s így a többire nem sok maradt belőle. Hangját csak itt élveztük teljesen. A hálás közönség hatszor hívta ki utána.

Perényi Margit (Izabella) frissen csengő hangot és elevén játékot hozott haza szünidejéből. A II. felvonásbeli nagy áriával bebizonyította, hogy operaszerepekben is otthonosan érzi magát.

Kassai (Arnold) éneke megfelelő volt. Arcjátéka azonban kifogás alá esik; a megvető, lesújtó tekintetekkel kissé fukarabbul is bánhatna.

Várad éneke szokás szerint üres; nem akadt volna erre a szerepre alkalmasabb egyén?

A zenekar mintha pihenni akart volna a Bibliás ember babérain: legalább a nyitányt egyszerűen elejtette.

A diszletek pedig — no arról jobb nem szólani. Az első felvonásbeli körmenet botránnyosan szánalmas képet nyújtott, a melyet csak az V. felvonásban *Sebes* mellett ülő két pap ruházata volt képes lefőzni. Ilyen kíséret a templomrend nagyperjelének!

Énekkarok közepesek.

R—r.

Szinköri hírek. A nőszabó mai bemutató előadása és a *Magyar színészek* bérlétszerével 117 — páratlan számban megy. — A *bibliás ember* kerül holnap szerdán színre, még pedig ez évadban utoljára a szokott szereposztással, s *Várad* Margit és *Fehér* József bucsufőlléptével. Az opera bérlétszerével 116 — páros — számban adatik.

Rosenkrantz és Gúldenstein helyett csütörtökön 1848-at adatja az igazgatóság.

Heti műsor.

Kedd:) A nőszabó. 1-ór.
) A magyar színész.
 Szerda: A bibliás ember.
 Csütörtök: 1848.
 Péntek: Kék asszony.
 Szombat: A gésák.
 Vasárnap: d. u. Diplomás kisasszonyok.
 este 1848.

TANÜGY.

Beiratások. A m. kir. állami felső ipariskolában (VIII. Népszínház-utca 8. sz.) a beiratások szeptember hó első napján kezdődnek s 5-ik napjáig tartanak. A budapesti m. kir. állami felső ipariskola igazgatósága.

EGYESÜLETEK.

A »Biharmegyei orvos-gyógyszerész- és természettudományi-egylet« folyó évi szeptember hó 1-én délután 5 órakor (Uri-utca, Akadémia) szakülést tart, melyre a t. egyleti tagokat ezennel meghívom. Tárgysorozat: 1. *Alexander* Lajos előadása: Az állati tuberculoziszról; 2. *Grosz* Menyhért dr. előadása: A formalis-fertőtlenítésről. Kelt Nagyváradon, 1898 augusztus hó 29-én. Dr. *Berkovits*, egyleti titkár.

Az iparos ifjak gyűlése. A nagyváradi iparos ifjak önképző egylete vasárnap délután tartotta félévi rendes közgyűlését, melyen az egylet tagjai szép számban voltak jelen. A közgyűlés kiemelkedő pontjaként emítendő meg az a szép elnöki megnyitó beszéd, melyet *Bertsey* György intézett a megjelentekhez nemcsak, de a maradiság homályában tévelygő ifjakhoz, mint a kiknek csakugy létfeltételük az, hogy szellemileg is képzett iparosok váljanak belőlük; óhaját és reményét fejezte ki, hogy a jövőben, a midőn az egylet a városi tanács humánus eljárásának köszönhető új és kényelmes helyiségébe (*Apolló*) költözik, — növekedni fog haladni vágyó munkás tagokkal egy számban, mint erőben. A közgyűlés figyelemmel hallgatta elnökének serkentő szavait, s hatalmas éljennel mintegy megfogadta a jó tanácsot s intelmeket. Ezután felolvastatt a félévi számadás, mely szerint az elmúlt félévben az egylet bevétele a 2438 frt 12 kr. maradvánnyal együtt: 3630 frt 32 kr., kiadása 554 frt 66 kr. volt. Maradvány 3075 frt 66 kr. A számvizsgáló-bizottság tagjaul *Szolga* Ferencz elnökle alatt beválasztottak: *Rózsa* Kálmán, *Fehér* Géza és *Major* Ferencz. Tekintettel a tagok szép számban való szaporodására, tervbe vétették a harmadik teke-asztal beszerzése, mely ügyben az indítványozó; *Szolga* Ferenczet bízták meg. Még egyéb jelentéktelen ügy tárgyalása után a közgyűlés *Bertsey* György lelkes éljenzése között véget ért.

IRODALOM.

— **Középeurópai műepitványok egy körutazás alkalmával megfigyelve.** Tóth Mike S. J. főgymnasiunai tanár. 173 illusztrációval. Budapest, 1898. Kapható kalocsán a szerzőnél. Ára füzve 1.50. vászonkötésben 1.80.

A tudós tanár, amateur-fotografus, az ifjusági és hitbuzgalmi író, a *Hirnök* és *Mária-kert* népszerű szerkesztője — és sok minden más még, *Tóth* Mike tanár a *Mária-kert*ben megjelent utleírásait egy pompásan kiállított (*Franklin* Társulat) gyönyörű cinkografikkal diszitett kötetben adta ki, többeknek a többi közt csekélységünknek is többszöri sürgető felszólítására. Ha uagy érdeklőlvtstük is darabonként középeurópai utjának beszámolóját Svájcra, Franciaországra, Belgiumra, a Rajnavidékra, Bajorországra, így egy kötetbe, vaskos 432 oldalas kötetbe foglalva sokkal nagyobb hatást gyakorolnak ráánk s alig tudunk megválni e pompás érdekes, hozzá még lélekemelő munkától, mely a katolikus egyház művészeti, elévülhetetlen dicsőségének ékesszóló hirdetője. A vallás és művészet örök derűjében ragyogó hány fényes szentélyt járt be s ir le a tudós tanár! A pompásan sikerült annyi megannyi illusztráció szárnyat ad a képzeletnek, amely a szerzővel együtt bolyong Svájc gyönyörű vidé-

kein, *Lourdes* világsodálta márványcsarnokaiban s a *Rajna* örökszép partjain. Ki kell emelnünk főképp *Lourdes* körülményes, szebbnél szebb képekkel élénkített leírását. Hisz ez manapság valóban kulturális tárgy. *Boissarie* dr. párisi tudományos felolvasásaitól kezdve *Zichy* Géza grófnak a *Petőfi-társaságban* tartott poétikus szárnyalású apotheosisáig az egész világ irodalmában híressé lett *Lourdes* neve. Még a protestáns, londoni *Public Opinion* utolsó száma se feledkezhetett meg a XIX. század második felének e főbenjáró mozgalmáról a „*Hou Lourdes became famous*“ (hogy lett *Lourdes* híressé?) cím alatt zámmel be emozgalom óriási mérveiről, meglehetősen savanyu hangon, az igaz, de tartózkodva minden kommentártól. Valóban a legjobb lelkiismerettel ajánljuk e munkát, a mely a kifogástalan erkölcsi színvonalat az érdekes, lebilincselő elemmel párosítja. Családi, ifjusági könyvtárban nem szabadna hiányozni e pompás kis műnek. hiszen a mellett, hogy utleíró irodalmunk még meglehetősen korlátozott terjedelmű, ezt még olcsósága is ajánlja. Köszönetet mondunk s egyuttal gratulálunk a közszeretnek örvendő szerzőnek.

Az »Országos Néplap.« elevenen szerkesztett képes Népujság 35-ik száma a következő bő tartalommal megjelent: Válság előtt. Haza felé amint mentem. Kegyes iskolák alapítója. Megelégedett gazdag, *Kondoros* Kelemen, Szellemi sziporkák, Mit tehet a tanító az iskolában, *Hazánk*, *Külföld*, *Heti Krónika*, *Néhány szó a csalamádéről*, *Vajak* frissen eltartása, *Csontár* gyümölcsfák mézga folyása, *Konyha*, *Képeink*, *Mulattató*, *Közgazdaság* (A szöllő állása hazánkban). Találós kérdés, *Szerkesztői post*, *Búza piac*, A tartalmas kis nép ujságot a pénz előleges beküldése mellett bármikor meglehet rendelni. Előfizetni lehet egész évre 2 frttal — félévre 1 frttal. *Budapest, VII. ker. Csömöri-ut 32. szám.*

Igazságszolgáltatás.

Perlekedési mánia. Érdekes az az új intézkedés, a mely Angolországban most lépett érvénybe. E szerint angoloknál a főügyésznek jogában áll oly személyek ellen, akik ismételtelen alaptalan panaszokkal vagy keresettel lépnek föl, az eljárást megindítani, hogy keresetösségi joguk megszoríttassék. Ha a törvényszék a főügyész ebbeli kérelmét alaposnak találja, végzést hoz, mely szerint az illető egyén azonutl csak ugy emelhet panaszt vagy ugy indíthat keresetet, ha a törvényszék neki esetről-esetre megengedi. Ez az új törvénykezési eljárás abban leli indokolását, hogy az ily egyének a törvényszéktől folytonos, indokolatlan panaszaiakkal sok időt rabolnak el, ellenfeleiket minduntalan alaptalanul zaklatják s a mi fő, felesleges költséget okoznak.

A nagyváradi kir. tábla kitűzött ügyei.

Előadó: *Nagy Ferencz.*

Büntető tanács.

- 2498. *Lupej* Tódor szánd. emberölés.
- 2538. *Klein* Ignác magánokirat hamisítás.
- 2541. *Csocz* Juon s. t. testi sértés.
- 2543. *Csiska* Petru testi sértés.
- 2430. *Lővei* Pál lopás.
- 2476. *Csató* Sándor lopás.

Polgári tanács.

Előadó: *Fráter Imre.*

- 1178. *Popa* Floare — *Traján* István.
- 1202. *Farkas* József s. t. — Özv. *Farkas* Sándorné.
- 1236. Özv. *Onaka* Zacharie — *Onaka* Tógyer.
- 1328. Ifj. *Z. Nagy* István — *Z. Nagy* Mária.
- 1571. Ifj. *Z. Nagy* István — *Z. Nagy* Mária.
- 1426. *Vincze* Dániel — dr. *Kiss* István.
- 1437. *Bolbokán* Petru — dr. *Magdu* Döme.

Előadó: *Dr. Marienescu Athandz.*

- 1250. *Szabó* Lajos — *Karakas* Rósa.
- 1252. *Karnyieski* János — *Puskás* Zsuzsanna.
- 1253. *Veres* Zsófia — *Molnár* Gábor.
- 1333. *Kovács* Mária — *Klement* György.
- 1334. *Némédi* László — *Bandhauer* Rozina.

REGÉNY-CSARNOK.

A GORDIUSI CSOMÓ.

Németből: Gusztáv.

2.

E bucsu symphoniáról emlékeztem meg W.-ben a legközelebbi hetekben. Mikor ismét szabadon járhattam-kelhettem, az emberek eltávoztak — a saions eltemették — ismét csak én szenvedtem. Először is a forrásnál hallgattam el a reggeli zene — attól kezdve koncert nélkül itták a forró vizet és hirtelen eltűntek a kedves üde arcok, valóságos apály állott be és a sétatéren a sűrű tolongó sokaság helyett néhány borzongó öreg urat lehetett látni magas gallérban, hosszú kabátban; ezek következetesen szűresölték az elírt 3 pohár vizet, vagy a légsúlymérő előtt állottak, hosszasan értekezve a hőmérő, légsúlymérő állása fölött, óráikat pedáns pontossággal igazították a fővárosi után.

Volt még néhány öreg hölgy is óriási kappal, néhány szük mellű ifjú, kik takarékosságból keztyűjüket mindig zsebükben hordták, hozzá még meglehetősen komoly arcot igyekeztek vágni.

Ezek voltak a vendégek maradványai, vagy talán a saison végére jöttek ide W.-be. Kiki fázlódva itta meg a maga porcióját, aztán sietett haza, — semmi sem volt többé a szemnek, a szívnek, a mióta a szép Macleans és Duschinke kisasszony haza mentek, az olyan másod és harmad rangú csillagok mellett majd meg ölt az unalom.

A sárga levél halomra gyűlt a parkok utain, a melyeket máskor olyan tisztán tartottak, akárcsak a boudoirok padlóját — a hideg őszi szél zörgette a száraz leveleket, ah! ez a szél sepegt el innen annyi szépet, annyi kedvest, annyi fényt és pompát. — Alig 20 ember maradt ott, sötét szomorú alakok; esernyővel járkáltak a hosszú üres utakon. Néhány héttel előbb milyen élet volt itt, mindenütt mosolygó, nevető arcok. Az épületek előtt szunnyadoznak a hattyúk, szebb időkről álmodoznak. A csinos csónakocskákat is kihúzták a szárazra, ho y eltegyék hosszú téli álmokra. Köztük van az aranyozott gálya is, melyen nem régen Allasch herceg és két szép rabszolgánője evezgettek estéknél.

A szökőkutakat elzárták, a platánok alatt mély csend uralkodik. A székeket, padokat behordták, most tető alatt vannak egymásra rakva. Még a szobrokat is bevonták lepellel, szalmaruhával, miért mutogatnák ennek a kevés vendégnek.

Az állomásnál is valóságos pánik uralkodott, a mióta az őszi esőzés elkezdődött. Egész kocsis karavánok szállították a vendégeket a vasúthoz, hol halom számra állott a sok láda, pakk, táskák stb. A vendéglők is felvették már téli színezetüket. Az ablakfüggönyök leeresztve, a csengő ritkán szólal meg table d'hôte-ra és a kellene legnagyobbrészt elbocsátották.

Egyik reggel az uton egy férfivel találkoztam, karján kis gyermeket tartott. Gyapju ruha volt rajta, lábain papucs és kedélyesen szivta rövid száru pipáját.

A férfiu majdnem bizalmasan köszöntött. Megfordultam, utána néztem — olyan ismerősnek tetszett. Majdnem egy fél óráig gondolkoztam ott sétálva magamban, hogy vajjon ki lehetett. Végre kisütöttem, hogy az »Arany róza« portása. De az Isten szerelmére, hogy is tudtam volna olyan hamar felismerni, mikor eddig óriási kucsmában, arannyal bőven kivarrt zöld kabátban láttam — valóságos orosz generális — akkor komoly, majdnem fenyegető tekintettel, forgó szemekkel járkált fekete szakállát simogatva.

A nyár minden pompái eltűntek, egy maradt meg csak, a mi még arra emlékeztetett, a játék és a játékosok salakjai.

Néhány helyen, néhány vendéglőben, no természetesen az alsóbb fajtaiból, bizonyos időben még volt elég zaj; ott voltak azok a kétes existenciák kisretükkel, nagyobbrészt francziák, kik ott itták ki kevés italukat. A nap izzalma után elfüstölték a maguk porcióját és a tűzbe köpdöstek.

(Folyt. köv.)

TAVIRATOK.

Magyar czég Romániában.

Budapest, aug. 29. (Saj. tudós. táv.) A kereskedelmi miniszterium körlevélben tudatja a lapokkal, hogy egy magyarországi czég a román királyi államvasutak számára 34.000 tonna szén szállítására bizatott meg. Ez annál örvendesebb, mert eddig a román piac ellátására csak igen csekély mérvben részesedett a magyar ipar.

Pasics a börtönben.

Zimony, aug. 29. (Saját tud. táv.) Ma fogja Pasics börtönbüntetését a pozsero váci fogházban megkezdeni. Családja vele ment, kilencz hónapig mellette fog tartózkodni.

Spanyolország és Amerika.

Budapest, aug. 29. (Saját tudós. távirata.) Madridból távirják: Az »Isla de Luzon« transatlanti gőzhajó Vigoba, a »Montserrat«, postahajó pedig Cornuába érkezett több száz katonával.

Budapest, aug. 29. (Saját tudós. távirata.) Madridból távirják: Correa tábornok hadügyminiszter jelentést tett a régens királynénak az »Isla de Luzon« és a »Montserrat« nevű hajók megérkezéséről, amelyek spanyol katonákat hoznak vissza hazájukba. Az »Isla de Luzon«-on van Escario tábornok, 153 tiszt és 2056 katona, a kik közül 100 beteg. Utközben az »Isla de Luzon«-on 32 ember meghalt. A »Montserrat« 60 súlyos beteget hoz magával.

Elsülyedt hajó.

Budapest, aug. 29. (Saját tudós. távirata.) Londonból távirják: A Reuter-ügynökség jelenti Kairóból, hogy a nilusi expedíció »Jafiró« nevű ágyunaszádjá léket kapott és Sendi közelében elsülyedt. Az egész személyzet megmenekült.

A cardiffi bányász-sztrájk.

Budapest, aug. 29. (Saját tud. távirata.) Cardiff-ból jelentik: A tegnap este megtartott gyűlésen a munkaadók és a munkások közt egyezség jött létre, amelyet azonban még a munkások nagygyűlésének kell ratifikálnia.

KÖZGAZDASÁG.

Az Áruaktár részvénytársaság közgyűlése. A »Nagyvárad Áruaktár Részvénytársaság« f. hó 28-án tartotta nyolczadik, közgyűlését Reismann Mór elnöklete alatt számos részvényes jelenlétében.

A felolvasott igazgatósági jelentésből kiemeljük azt, hogy a kedvezőtlen termelés a közvetítő kereskedelemnek sem volt előnyére s így az intézet az idén is csak mérsékelt osztalékot adhat részvényeseinek.

A bizományi üzlet a tavalyihoz képest szintén némi csökkenést mutat, míg a beraktározási üzletforgalom emelkedett; amennyiben 4000 métermázsával több lett beraktározva, mint a múlt évben.

Az igazgatóság jelentése továbbá teljes elismeréssel emlékezik meg az intézet üzletvezetőjéről Dukesz Salamonról, ki a lefolyt évben is épügy *buzgó odaadással és kiváló szakértelemmel* vezette e fontos kereakedelmi tényező összes ügyeit.

Az igazgatóság ez elismerését jegyzőkönyvbe iktatni s Dukesz Salomonnak a *vezérigazgatói* címet megadni indítványozta, mit a közgyűlés egyhangulag határozatta emelt.

Ugyancsak egyhangulag elfogadták az igazgatóság és felügyelő bizottság jelentésének a felosztásra és a mérlegre vonatkozó előterjesztését.

A tiszta nyereség 8232 frt. A felosztási tervszerint: a tartalékalap javadalmazá-

sára 254 frt. — a tartalékalap 5% kamatjával 160 frt. 25 kr. — az értékcsökkenési tartalék alapra 1853 frt. 98 kr. felszerelések leírására 1137 frt. 81 kr. igazgatóság jutalékára 482 frt. 65 kr. felügyelő bizottság jutalékára 96 frt. 54 kr. tisztviselők jutalmazására 440 frt. Osztalék (részvényenként 3 frt) 3600 forint jut. Az új számlára 207 frt. 56 krt. visznek át.

Végül megválasztották az igazgatóság tagjait: Reismann Mór (elnök), dr. Hoványi Gézát, Balázsházy Bertalant, Fleischhacker Gyulát, Hlatky Endrét, Lévy Zsigmondot, Mihelyi Adolfot.

A felügyelő bizottság tagjai: Farkas Izidort, Papp Jánost és Rosenthal Adolfot.

A szelvényeket szept. 1-én váltja be az intézet.

A gyulai vásár. E héten veszi kezdetét Gyulán az országos vásár. A sertésvesz miatt a sertés vásár elmaradt s így csütörtökön lesz a juh, pénteken a szarvasmarha, szombaton a lóvásár, vasárnap és hétfőn az általános kirakodó vásár.

A tengori moly. A tengerinek egy új és veszedelmes ellenségéről a szőlő molyról van szó, a mely több alföldi vármegye területén nagyobb mennyiségben lépett fel a nyáron. A földmivelésügyi miniszter ez ártalmas lepke ismertetését és az ellene való védekezés leírását tegnap több példányban megküldötte Nagyvárad város közönségének.

Hirdetés az eladó szőlővesszők és oltványok bejelentése tárgyában. A földmivelésügyi m. kir. miniszter a szőlővesszők és oltványok bejelentése tárgyában körrendeletet adott ki. A miniszter figyelmezteti a termelőket, hogy a bejelentést csak is a kibocsájtott feltételek mellett tehetik meg. A felhívás teljes szövege, úgy a bejelentésnél használandó űrlapok megszerezhetők a vinczellér iskolánál, szőlőszeti és borászati felügyelőktől vagy a gazdasági egyesületektől.

Reich Jenő s Társa

Tőzsde jelentése.

— A »Tiszántul« eredeti távirata. —

Határidők.

Budapest, augusztus 29.

Buza őszre	— — — — —	8.31
Buza tavaszra	— — — — —	8.35
Új tengeri	— — — — —	4.43
Tengeri augusztusra	— — — — —	5.05
Rozs őszre	— — — — —	6.60
Zab őszre	— — — — —	5.36

Értéktőzsde.

Az irányzat szilárd.

Budapest, augusztus 29.

Salgótarjáni	— — — — —	620.—
Wggon-kölcson	— — — — —	244.—
Villamos vasut	— — — — —	255.50
Osztrák hitel	— — — — —	361.75
Magyar hitel	— — — — —	397.75
Allamvasut	— — — — —	360.20
Déli vasut	— — — — —	78.—
Rimamurányi	— — — — —	253.75
Magyar jelzálog	— — — — —	250.25
Magyar leszámítoló	— — — — —	262.50
Iparbank	— — — — —	104.25
Budapest közuti	— — — — —	888.—
Kereskedelmi	— — — — —	1435.87

Bécs, augusztus 29.

Az irányzat szilárd.

Osztr. hitel	— — — — —	362.—
Magyar hitel	— — — — —	398.25
Allamvasut	— — — — —	360.25
Birodalmi márka	— — — — —	58.82

Hivatalos árfolyamok

a budapesti áru- és értéktőzsdén 1898. augusztus 29-én

Magyar aranyjárdék 4%	— — — — —	120.85
Magyar koronajárdék	— — — — —	98.50
Magyar vasuti kölcson aranyban 4 1/2%	— — — — —	119.25
Magyar vasuti kölcson ezüstben 2 1/2%	— — — — —	100.50
Magyar keletvasuti államkötvény 1876-ból	— — — — —	120.—
Magyar földtehermentesítési kötvény 4%	— — — — —	96.70
Italmérsi jog megváltási kötvény	— — — — —	100.50
Horvát-szlavón földtehermentesítési kötvény	— — — — —	97.35
Magyar nyereséj-sorsjegy-kölcson	— — — — —	160.50
Tiszabábalyosi és szegedi sorsjegyek kölcson	— — — — —	140.—
Osztrák járdék papirban	— — — — —	101.50
Osztrák járdék ezüstben	— — — — —	101.35
Osztrák járdék aranyban	— — — — —	121.50
Osztrák korona járdék	— — — — —	101.25
1860. Osztrák államsorsjegyek	— — — — —	140.—
Osztrák magyar bankrészvény	— — — — —	901.—
Magyar hitelbankrészvény	— — — — —	369.—
Osztrák hitelintézeti részvény	— — — — —	359.—

Páris vista	360.10
Német birodalmi márka	58.60
London vista	120.05
Páris vista	755.
20 márkás arany	11.76

NAGYVÁRADI SZINKÖR.

Évadbérlet 117. szám. Kisbérlet 115. szám
Páratlan. Páratlan.

Ma kedden, 1898 augusztus 30-án
a kolozsvári országos nemzeti színház személyzetével:
itt először:

A nőszabó.

Vígjáték 3 felvonásban. Irta: Georges Feydeau.

Személyek:

Moulineaux Theodore, orvos	Pataki Béla
Yvonne, a felesége	Baróti I.
Aigrevilléné, Yvonne anyja	Laczkó Aranka
Aubin Anatol, gyáros	Leővey L.
Suzanne, a felesége	Solti H.
Cassinet, háztulajdonos	Vendrei Ferencz
Róza	Marosi A.
Tomponette	Miklósi Margit
Derblayné	Váradiné
Étienne, Moulineaux inasa	Heltai N.

Ezt megelőzi:

A magyar színész.

Előjáték 1 felvonásban. Irta: Fehér D.

Személyek:

Kótsi Patkó János, az első nagyváradai színigazgató	Tompa K.
Jancsó Pál színész	Szentgyörgyi I.
Professzor Miller Jakab, censor	Vendrei F.
Sáska János	Leővey L.
Kontz József } nagyváradipolgárok	Várad M.
Maros Ádám }	Hornyánszky L.
Moroyos Gábor } nagyv. polgárok	Kassai K.
Balogh Béni }	Bartos Gy.

Kezdeté 7, vége 10 órákor.

Holnap, szerdán bérletfolyamban
másodszer:

Várad Margit és Fehér József föléptével:

A bibliás ember.

Opera 2 felvonásban. Irta: Keinzl.

A szerkesztésért felelős.

Dr. VUCKICS GYULA.

!! Elegáns férfiszabó-üzlet !!

Van szerencsém a n. é. közönség b. tudomására hozni, hogy helyben, **Olaszi Fő-utca** Apáca-templommal szemben (volt nemzeti kaszinó alatt) a mai kor kívánalmainak megfelelő

férfiszabó-üzletemet

a legújabb divatú francia, angol szöve-
tekkal az **őszi** és **téli** idényre **gazda-**
gon felszereltem.

Évek hosszú során át e téren szerzett tapasztalataim, valamint azon körülmény, hogy szöveteimet csak a legjobb és leg-híresebb bel- és külföldi gyárakból sze-
reztem be, lehetővé teszik, hogy igen tisztelt megrendelőim legfokozottabb igényei-
nek is megfelelhettek.

Midőn nagyrabecsült megrendeléseiket kérem, biztosítom ama törekvésemről, hogy a legelegánsabb szabás és legjobb munka a lehető legolcsóbb árak számítása által nagyrabecsült bizalmukat kiérdem-
meljem.

Szíves pártfogását kérve maradtam
kiváló tisztelettel

Barabás Szylveszter,
férfi-szabó.

A közönség kényelmére

asztali és csemege borokat e célra készült **bor kihordó kocsiban** házhoz szállítatom, történjék a megrendelés **levélben, telefonon** vagy **személyesen** a legkisebb mennyiség is pontosan a kocsival járó megbízottam kézbesíti, kinél megrendelések is eszközölhetők.

Üvegezett boraimat

a kocsi berendezés folytán **nem drágítottam**, csupán a t. közönség kényelmére kellett ezen ujitást behoznom.

Asztali borok: 30, 36, 40-50 kr literje házhoz szállítva.

Továbbá nagyon ajánlhatom finomabb **pecsenye** és **veres-boraimat** az ország leghíresebb bortermelőitől eredeti dugaszolásukkal. **Tokai aszu**, Spanyol és görög borokat, valamint Magyar és Francia **pezsgőket mér-sékelt** árban.

Kivánatra borral együtt **szóda vizet** és **sört** palackokban jégbe hűtve szintén haza szállítok.

Boraim valódiságáért és tiszta kezeléseért szavatolok. A n. é. borfo-gyaszító közönség b. figyelmébe vállalatom ajánlva b. megrendelésüket kérve
tisztelettel

BERGER LAJOS

Nagyvárad, Bémer-tér.

HADI FELSZERELÉSEK RAKTÁRA.

Egyenruházati intézet.

Egyenruhákat és felszereléseket

minden fegyver nemhez a legszebb kivitelben és a **legjutányosabban** szállítok

FEHÉR I.

Valódi **Angol** és **Francia** divat szövetek az őszi és téli idényre a legnagyobb választékban megérkeztek.

Mintákat kívánatra bérmentve küldök.

FEHÉR I., férfi-szabó,
Nagyvárad, Fő-utca.

Stowasser János

esász. és kir. udvari hangszergyáros.

Egyesegedül szabadalmazott, javított **TÁROGATÓ** feltalálója.

Budapest, II., Lánchíd-utca 5.

Hegedük 3, 4, 5, 6, 8 frtól feljebb.

Kijátszott régi mesterhegedük 20, 25, 30, 40 frtól feljebb.

Gordonkák 8, 10, 12, 15 frtól feljebb.

Czimbalmok erőteljes csengő hanggal 35 frtól 300 frtig.

Tárogató ősi magyar hangszer.

Szárnykürtök és trombiták 14, 18 és 20 frt.

Harmonikák erős orgona hanggal 3, 4, 5, 6, 8 frtól feljebb.

Hegedü vonóval és tokkal 8 frt.

Javítások pontosan és legolcsóbb árban eszközöltnak.

Zenekarok részére szükséges hangszerek előnyös fizetési feltételek mellett a legjutányosabb árban szállítanak.

Árjegyzékek ingyen és bérmentve.

Harmonikákról külön árjegyzék kérendő.